

ADRIAN PRZYMUSZAŁA

Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu
Wydział Przedsiębiorczości i Innowacji w Warszawie
<https://orcid.org/0009-0002-0929-3930>
e-mail: adrian.przymuszala@wsb.warszawa.pl

Wycena przedsiębiorstwa w sprawach działowych

Streszczenie. Wycena przedsiębiorstwa polega na określeniu jego wartości pieniężnej. Proces ten odbywa się z wykorzystaniem odpowiednio dobranych metod i narzędzi. Właściwe oszacowanie wartości przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części (ZCP) ma istotne znaczenie, zwłaszcza w przypadku sprzedaży czy fuzji, i wpływa na ostateczną wartość transakcji. Obiektywna wycena jest zatem istotnym nośnikiem informacji o sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Właściwie przeprowadzony proces wyceny dostarcza informacji o majątku, strukturze zobowiązań, należności czy wreszcie poddaje pod rozwałę perspektywy rozwojowe przedsiębiorstwa. Wycena przedsiębiorstwa wymaga od wyceniającego rozległej wiedzy nie tylko z zakresu finansów i ekonomii, ale również prawa czy psychologii. Zwłaszcza gdy dochodzi do sytuacji, w której obecni właściciele pozostają w sporze korporacyjnym. Nieporozumienia pomiędzy wspólnikami mogą prowadzić do wystąpienia wspólnika z przedsiębiorstwa (spółki). W niniejszym artykule autor dokonuje przeglądu dorobku teoretycznego w zakresie wyceny przedsiębiorstw oraz omawia konkretny przypadek wystąpienia wspólnika ze spółki, analizując zanonimizowane akta sądowe.

Słowa kluczowe: wycena przedsiębiorstwa, wystąpienie wspólnika, completion accounts, podejście majątkowe, aktywa netto, skorygowane aktywa netto

<https://doi.org/10.58683/dnswsb.2085>

1. Wstęp

Zgodnie z zapisami Kodeksu cywilnego przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Obejmuje ono w szczególności (Ustawa, 1964):

- oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa);

- ▶ własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
- ▶ prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;
- ▶ wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne;
- ▶ koncesje, licencje i zezwolenia;
- ▶ patenty i inne prawa własności przemysłowej;
- ▶ majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;
- ▶ tajemnice przedsiębiorstwa;
- ▶ księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Przedsiębiorstwo jest zatem szczególną formą inwestycji (Dunal, 2014), ale również sposobem prowadzenia działalności gospodarczej, która może stać się alternatywą wobec pracy świadczonej w formie etatu.

Małe przedsiębiorstwa stosują również uproszczone mechanizmy związane z ewidencją przychodów i kosztów oraz z działalnością operacyjną. Często funkcje nadzorcze łączone są z funkcjami właścicielskimi, co w istotny sposób przekłada się na charakter wyceny przedsiębiorstwa.

2. Małe przedsiębiorstwo jako przedmiot wyceny

Większość proponowanych w literaturze metod wyceny przystosowanych jest do szacowania dużych przedsiębiorstw. Nierzadko standardowe metody wyceny muszą zostać dostosowane do specyfiki prowadzenia biznesu przez małe przedsiębiorstwa (Kuszowicz, 2017).

Podstawowym kryterium, które można zaliczyć do specyfiki związanej z wyceną małego przedsiębiorstwa, jest dostęp do informacji, która bywa ograniczona i często zniekształcona. Wycena przedsiębiorstwa powinna zostać oparta na dokładnej znajomości jego systemu finansowego, co w przypadku dużych firm nie stanowi przeszkody. Bilans, rachunek zysków i strat czy też pozostałe elementy stanowiące fundament sprawozdawczości przedsiębiorstw dostarczają wszystkich niezbędnych informacji o przedsiębiorstwie i jego kondycji finansowej. Wszystkie uproszczone formy sprawozdawczości ograniczają wiedzę wyceniającego.

Ograniczony dostęp do informacji jest najistotniejszym problemem związanym z wyceną małych przedsiębiorstw. Podstawowym źródłem informacji o finansach

przedsiębiorstwa są jego księgi handlowe. Problem uproszczonej sprawozdawczości narasta przy wycenie przedsiębiorstw prowadzących jedynie uproszczoną formę sprawozdawczości do celów podatkowych. Informacje, które można wyczytać z tak sporządzonych sprawozdań finansowych, ograniczają się z reguły do wskazania wielkości opisujących wynik finansowy, a w mniejszym stopniu majątek przedsiębiorstwa.

2.1. Księga przychodów i rozchodów jako narzędzie wspomagające rachunkowość małych przedsiębiorstw

Uproszczona ewidencja może mieć postać między innymi podatkowej książki przychodów i rozchodów (KPiR), która zawiera informacje o przychodach i kosztach prowadzenia działalności. Należy pamiętać, że do ewidencji przychodów wpisuje się jedynie przychody opodatkowane oraz koszty uznane za koszty uzyskania przychodów.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przychód z działalności to należna kwota pomniejszona o wartości zwróconych towarów oraz o udzielone bonifikaty i skonta bez względu na to, czy kontrahent faktycznie dokonał zapłaty (Ustawa, 1991). Dodatkowo u czynnych podatników VAT przychodem ze sprzedaży jest przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług. Ewidencja w KPiR osiągniętego przychodu z działalności powinna zostać ujęta w kwocie brutto przez podmioty zwolnione z VAT oraz w kwocie netto przez czynnych podatników VAT.

Fundamentalną kwestią przy ewidencji przychodu w KPiR jest określenie momentu jego powstania. Zasadę tę opisuje art. 14 ust. 1c Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Ustawodawca wskazał, że za datę powstania przychodu uważa się dzień wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego, wykonania usługi albo częściowego wykonania usługi, nie później niż dzień wystawienia faktury albo uregulowania należności (Ustawa, 1991).

Do ewidencji przychodów ze sprzedaży towarów i sprzedaży usług służy co do zasady kolumna 7 KPiR — wartość sprzedanych towarów i usług.

Dokumenty, na podstawie których dokonywana jest ewidencja w KPiR przychodów ze sprzedaży wyrobów, towarów handlowych i usług, to:

- ▶ faktura,
- ▶ paragon bądź raport okresowy z kasy fiskalnej,
- ▶ ewidencja sprzedaży bezrachunkowej dla sprzedaży nieudokumentowanej fakturami, w sytuacji gdy nie jest prowadzona ewidencja na kasie fiskalnej (lub dowody wewnętrzne),

- ▶ ewidencja kupna i sprzedaży wartości dewizowych w przypadku działalności kantorowej,
- ▶ ewidencja pożyczek i zastawionych rzeczy w przypadku działalności lombardowej.

Przychody osiągane z innych zdarzeń gospodarczych niż podstawowa działalność przedsiębiorstwa co do zasady podlegają ewidencji w KPiR w kolumnie 8: Pozostałe przychody. Są to przychody związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, dlatego też zalicza się do nich m.in.:

- ▶ przychody z tytułu odpłatnego zbycia środków trwałych lub składników wyposażenia, otrzymane dotacje i subwencje,
- ▶ odsetki bankowe,
- ▶ dodatnie różnice kursowe,
- ▶ zapłacone przez kontrahentów odsetki od nieterminowych spłat należności.

W trakcie prowadzenia działalności przedsiębiorcy ponoszą różnego rodzaju koszty. Ważne jest prawidłowe określenie, które z nich stanowią koszt podatkowy i obejmuje je ewidencja w KPiR.

Kosztem uzyskania przychodu jest wydatek poniesiony w celu osiągnięcia przychodu bądź zabezpieczenia lub zachowania źródła przychodów. Tak jak w przypadku przychodów, istotny jest moment ich ewidencji w KPiR. Jeśli chodzi o koszty, ma to związek z metodami ewidencji kosztów, jakie może wybrać każdy przedsiębiorca. Koszty podlegają ewidencji zgodnie z zasadą memoriałową oraz zasadą kasową (Poradnik Przedsiębiorcy, 2022).

Zgodnie z zasadą memoriałową w księgach rachunkowych ujmuje się wszystkie zdarzenia gospodarcze, które wystąpiły w danym okresie, niezależnie od tego, czy w związku z nimi nastąpił jednocześnie przychód lub rozchód środków pieniężnych (Jezierska, 2008).

Drugą metodą ewidencji kosztów jest metoda uproszczona (kasowa). Stosując kasową metodę rozliczania kosztów, koszty księguje się w dacie wystawienia faktury bez względu na to, którego okresu dotyczą.

Koszty ewidencjonowane w KPiR dzieli się na pięć podstawowych grup, z czego każda grupa podlega ewidencji w osobnych kolumnach:

- ▶ Zakup materiałów i towarów handlowych (kolumna 10),
- ▶ Koszty uboczne zakupu (kolumna 11),
- ▶ Wynagrodzenia (kolumna 12),
- ▶ Pozostałe wydatki (kolumna 13),

- ▶ Koszty działalności badawczo-rozwojowej (kolumna 16).

Wydatki poniesione na zakup towarów i materiałów, bez względu na moment poniesienia kosztu, księgowane są w kolumnie 10 KPiR: Zakup towarów handlowych i materiałów wg cen zakupu. Co do zasady dzień poniesienia kosztu uzyskania przychodu jest jednoznaczny z dniem wystawienia faktury bądź rachunku lub innego dowodu będącego podstawą do księgowania kosztów. Jednak w trakcie prowadzenia działalności mają miejsce sytuacje, gdy przedsiębiorca może otrzymać dostawę towarów przed wystawieniem faktury.

Zgodnie z par. 16 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów zakup towarów handlowych oraz materiałów podstawowych należy wprowadzić do KPiR niezwłocznie po ich otrzymaniu, najpóźniej przed przekazaniem ich do magazynu, przerobu lub sprzedaży (Rozporządzenie, 2019). W związku z tym nie jest istotne, czy sprzedawca dostarczył wraz z towarem fakturę dokumentującą sprzedaż.

Kiedy dostawa towarów ma miejsce przed wystawieniem faktury, należy sporządzić dokument, który będzie podstawą do dokonania zapisów w KPiR. Dokument ten powinien zawierać:

- ▶ dane odbiorcy,
- ▶ dane dostawcy,
- ▶ szczegółowy opis otrzymanych towarów i materiałów — ilość, rodzaj oraz cenę jednostkową, a także całkowitą wartość towaru lub materiału,
- ▶ datę i podpis osoby przyjmującej towar.

Po otrzymaniu faktury w terminie późniejszym należy dołączyć ją do wcześniej zaksięgowanego dokumentu — faktura taka nie stanowi podstawy księgowania, a jedynie potwierdzenie sporządzonego wcześniej dokumentu. W sytuacji powstania ewentualnej różnicy wartości wskazanej na fakturze i ujętej w sporządzonym wcześniej opisie powinna ona zostać wpisana do KPiR w dniu otrzymania faktury.

W sytuacji gdy przedsiębiorca otrzyma w pierwszej kolejności fakturę, a dostawa towarów bądź materiałów będzie miała miejsce w terminie późniejszym, to co do zasady datą poniesienia kosztów uzyskania przychodów, a tym samym datą księgowania faktury w KPiR, będzie data wystawienia faktury.

Towary handlowe wprowadzone do kolumny 10 KPiR w chwili zakupu, mogą zostać przeznaczone zarówno na cele firmowe, jak i na przykład na reklamę bądź na cele prywatne.

W pierwszej sytuacji przekazanie towarów bądź materiałów nie powoduje skutków w podatku VAT, a jedynie w sposobie ich ujęcia w KPiR. Wartość towarów

przeznaczonych na cele firmowe należy przeksięgować do kolumny 13 KPiR: Pozostałe wydatki. Przekwalifikowanie towarów należy odpowiednio udokumentować. W tym celu sporządza się protokół przekazania towarów handlowych na potrzeby firmy, który stanowi podstawę dokonania korekty zapisów w KPiR. Protokół ten powinien zawierać co najmniej informacje takie jak:

- ▶ numer dokumentu,
- ▶ opis zdarzenia,
- ▶ datę zdarzenia,
- ▶ nazwę przekazanego towaru,
- ▶ wartość przekazanego towaru.

W sytuacji przekazania towarów na cele prywatne przedsiębiorca ma obowiązek skorygowania wartości towarów ujętych w kolumnie 10. Towary przekazane na cele osobiste nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. W związku z tym również należy sporządzić protokół przekazania towarów, a następnie na podstawie tego protokołu dokonać wyksięgowania. Dodatkowo, w sytuacji gdy podatnikowi przysługiwało prawo odliczenia podatku VAT w momencie zakupu towarów, w związku z przekazaniem ich na cele prywatne należy dokonać odpowiednich wpisów w rejestrze VAT. W tym celu w dniu przekazania na podstawie sporządzonego protokołu podatnik ma obowiązek dokonania wpisów w rejestrze sprzedaży VAT, wykazując podatek VAT należny od wartości przekazanych towarów.

Wydatki związane bezpośrednio z zakupem towarów oraz materiałów wykorzystywanych w podstawowej działalności powinny zostać uwzględnione w kolumnie 11 KPiR: Koszty uboczne zakupu. Do wydatków tych zalicza się koszty poniesione w związku z transportem, załadunkiem, wyładunkiem oraz ubezpieczeniem w drodze.

Co ważne, nie każdy wydatek będący kosztem transportu podlega ewidencji w KPiR jako koszt uboczny zakupu w dniu jego poniesienia. Przykładem wydatku, którego nie należy wprowadzać do kolumny 11 KPiR, jest koszt transportu środków trwałych poniesiony przed wpisaniem ich do ewidencji środków trwałych. Wydatek ten będzie powiększał wartość początkową środka trwałego, która stanowi podstawę dokonywania odpisów amortyzacyjnych. Innym przykładem wydatku, który nie powinien zostać zaksięgowany w kolumnie 11 KPiR, jest koszt transportu dotyczący innych wydatków związanych z działalnością gospodarczą. Koszt taki należy ująć bezpośrednio w kolumnie 13: Pozostałe wydatki.

Wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę, umowy-zlecenia lub umowy o dzieło księguje się w KPiR w kwocie brutto (wraz ze składkami ZUS finansowanymi przez pracowników oraz zaliczkami na podatek) w kolumnie 12 KPiR: Wynagrodzenia

w gotówce i w naturze. Podstawą wprowadzenia wydatków do ewidencji jest co do zasady (Poradnik Przedsiębiorcy, 2022):

- ▶ lista płac (w przypadku umów o pracę), rachunek (w przypadku umów cywilnoprawnych) lub inny dowód podpisany przez pracownika, będący jednocześnie potwierdzeniem otrzymania wynagrodzenia w gotówce i naturze;
- ▶ inny dowód, na przykład potwierdzający dokonanie przelewu wynagrodzenia na rachunek bankowy pracownika.

Różnice w dacie ujmowania wynagrodzeń za dany miesiąc pojawiają się w sytuacji umów o pracę oraz umów-zleceń i umów o dzieło. W sytuacji umowy o pracę wynagrodzenie stanowi koszt uzyskania przychodu w miesiącu, za który jest należne, pod warunkiem że zostało opłacone lub pozostawione do dyspozycji pracownika w terminie wypłaty wynagrodzeń za dany miesiąc. Wynagrodzenie z tytułu umowy-zlecenia oraz umowy o dzieło będzie stanowić koszt uzyskania przychodu dopiero w momencie wypłaty, bez względu na to, którego miesiąca dotyczy.

Należy jednak pamiętać, że składki ZUS finansowane w części przez pracodawcę oraz składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powinny zostać ujęte w kolumnie 13 KPiR: Pozostałe wydatki dopiero w momencie ich zapłaty.

W kolumnie 13 KPiR: Pozostałe wydatki ewidencjonuje się wydatki nieuwzględnione w kolumnach 10–12. Do kosztów tych zalicza się wydatki poniesione na czynsz za lokal, opłaty za media, abonament telefoniczny oraz internet. Do pozostałych wydatków zalicza się również koszty związane ze środkami trwałymi oraz wartościami niematerialnymi i prawnymi, takimi jak amortyzacja, zakup paliwa, wydatki związane z eksploatacją pojazdów oraz koszty remontów, a dodatkowo wydatki poniesione na zakupione wyposażenie. Kolumna 13 służy również do ewidencji składek ZUS pracowników finansowanych przez pracodawcę.

Wydatki poniesione w związku z zaciągniętymi kredytami lub pożyczkami pod pewnymi warunkami również mogą zaliczać się do kosztów podatkowych. Aby odsetki i prowizje bankowe można było uznać za koszty uzyskania przychodów, muszą spełniać łącznie dwa warunki (Poradnik Przedsiębiorcy, 2022):

- ▶ kredyt lub pożyczka, których dotyczą, pozostają w bezpośrednim związku z prowadzoną działalnością gospodarczą,
- ▶ są opłacone.

Jeśli wydatki związane z odsetkami i prowizjami bankowymi spełniają powyższe warunki, podlegają ewidencji w KPiR w kolumnie 13: Pozostałe wydatki

w momencie ich faktycznej zapłaty. Podstawą dokonania zapisów jest w praktyce dowód wewnętrzny w powiązaniu z potwierdzeniem zapłaty i umową kredytową lub umową pożyczki.

W sytuacji gdy odsetki i prowizje mają związek z kredytem bądź pożyczką zaciągniętą na zakup lub wytworzenie środków trwałych, to odsetki i prowizje poniesione do momentu wprowadzenia środka trwałego do ewidencji będą powiększać wartość początkową środka trwałego. W związku z tym nie ewidencjonuje się ich w KPiR, ponieważ zostaną rozliczone poprzez odpisy amortyzacyjne środka trwałego.

W trakcie prowadzenia działalności przedsiębiorca może spotkać się z różnymi rodzajami opłat. Najpopularniejszą opłatą są odsetki za nieterminową spłatę zobowiązań oraz odsetki podatkowe. W przypadku nieuregulowania zobowiązania w terminie sprzedawca ma prawo naliczać odsetki za zwłokę. Odsetki te można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów dopiero w momencie ich zapłaty. Ujmowane są w kolumnie 13 KPiR: Pozostałe wydatki.

Kary umowne, tak jak odsetki, dzielą się na takie, które można zaliczyć do kosztów podatkowych, i takie, które nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. W świetle podatku dochodowego od osób fizycznych kary umowne i odszkodowania poniesione z tytułu (Poradnik Przedsiębiorcy, 2022):

- ▶ wad dostarczonych towarów, wykonanych robót i usług,
- ▶ zwłoki w dostarczeniu towaru wolnego od wad,
- ▶ zwłoki w usunięciu wad towarów,
- ▶ zwłoki w usunięciu wad wykonanych robót i usług

nie stanowią kosztów uzyskania przychodu, w związku z czym nie podlegają ewidencji w KPiR. Kosztem podatkowym jest natomiast kara umowna nałożona i zapłacona w związku z nieterminową dostawą towarów lub wykonaniem usług.

Jak wskazano powyżej, podatkowa KPiR zawiera jedynie uproszczony obraz sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Nie sposób doszukać się w niej wiedzy na temat majątku spółki, stąd w ocenie wartości przedsiębiorstwa istotne stają się takie czynniki, jak na przykład wywiad z właścicielem, współnikiem.

3. Rozliczenie ze współnikiem występującym ze spółki cywilnej — zasady działowe

Wspólnik spółki cywilnej może z niej wystąpić, wypowiadając swój udział (Ustawa, 1964). Pojawia się wówczas kwestia rozliczeń z występującym współnikiem. Zasady rozliczeń regulują przepisy Kodeksu cywilnego, przy czym mają one zastosowanie, o ile strony nie postanowią inaczej.

Wspólnik spółki cywilnej może z niej wystąpić, wypowiadając swój udział na zasadach uregulowanych w art. 869 Kodeksu cywilnego. Spółka cywilna trwa mimo wystąpienia z niej współnika, o ile po tym zdarzeniu liczy co najmniej dwóch uczestników. W przeciwnym razie spółka ulega rozwiązaniu (Ustawa, 1964).

Skuteczne wypowiedzenie udziału, gdy w spółce pozostanie co najmniej dwóch wspólników, powoduje ustanie stosunku spółki względem wspólnika ustępującego. Z mocy prawa traci on uprawnienia do wspólnego majątku, który staje się współwłasnością łączną tych wspólników, którzy w niej pozostali. Natomiast występujący ze spółki wspólnik nie nabywa uprawnienia do oznaczonego udziału w majątku wspólnym, a jedynie możliwość żądania wypłaty ekwiwalentu za pozostawione prawa majątkowe (Uchwała, 2011).

Reguły rozliczenia ze współnikiem występującym wskazuje art. 871 Kodeksu cywilnego. Regulacja ta nie odnosi się wprost do udziału w stratach. Przy tym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt IV CSK 14/09, potwierdził, że jeżeli na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki cywilnej działalność spółki wykazuje straty, które wywierają wpływ na wartość majątku wspólnego wspólników spółki, i wynika to z jej wyliczeń bilansowych, to należy te straty uwzględnić, dokonując rozliczenia ze współnikiem.

Przy dokonywaniu rozliczeń zbadać należy też poszczególne transfery i przesunięcia majątkowe dokonane pomiędzy wspólnikami w ramach utworzonej przez nich spółki. W orzecznictwie wskazywane jest, że podstawę dla obliczenia spłaty należnej ustępującemu wspólnikowi stanowi bilans uwzględniający rzeczywistą wartość majątku spółki. W bilansie uwzględnia się wartość roszczeń, jakie przysługują wspólnikom wobec spółki i odwrotnie. Stanowią one bowiem czynnik wpływający na wysokość udziału wypłacanego ustępującemu wspólnikowi.

Niezależnie od zwrotu wkładu i części majątku ustępującemu wspólnikowi nie ustaje jego odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w okresie, w którym był jeszcze wspólnikiem. Wspólnicy spółki cywilnej, którzy zaciągnęli konkretne zobowiązania, odpowiadają za nie wobec wierzycieli także po ustąpieniu ze spółki (wyrok SN z dnia 10 lutego 2012 r., sygn. akt II CSK 314/11). W przywołanym już orzeczeniu z dnia 7 maja 2009 r. SN wskazał też, że w praktyce często zdarza się,

że wspólnicy pozostający w spółce zobowiązują się podjąć czynności zmierzające do zwolnienia z długu ustępującego wspólnika i czynią się odpowiedzialni za to, że wierzyciel nie będzie od niego żądał świadczenia (art. 392 k.c.).

Uzgodnienia takie są skuteczne między zawierającymi taką umowę, nie zmieniają zaś sytuacji prawnej wierzyciela (art. 864 k.c.). SN podkreślił przy tym, że jeżeli podobne uzgodnienia się czyni, to musi być przyjęty taki sposób rozliczeń, aby to było ekonomicznie zasadne. Zasadność ta powstanie, jeżeli rozliczenie dokonane z ustępującym wspólnikiem uwzględni wartość netto jego udziału w spółce, czyli po odliczeniu długów spółki na dzień sporządzenia bilansu z uwzględnieniem ewentualnych strat.

Regulacja art. 871 k.c. ma charakter względnie obowiązujący. Oznacza to, że strony mogą ułożyć rozliczenia według swego uznania, byleby treść ich uzgodnień lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 3531 k.c., por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2004 r., sygn. akt IV CK 537/03, wyrok NSA z dnia 8 grudnia 2011 r., sygn. akt II FSK 1081/10).

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt V ACA 390/16, wskazał, że ustalone umownie warunki rozliczeń nie muszą być w pełni ekwiwalentne. Natomiast Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 14 marca 2017 r., sygn. akt I ACA 376/16, podkreślił, że umowa dotycząca rozliczania udziału z odstępstwem od reguł określonych w art. 871 k.c. może być zawarta także po ustaniu udziału w spółce. Ważne jest, aby umowa taka była precyzyjna i nie budziła w przyszłości wątpliwości, co dokładnie zostało uwzględnione przy rozliczaniu się z ustępującym wspólnikiem spółki, na przykład czy ustalona do wypłaty kwota obejmuje jedynie rozliczenie wkładu, czy również udział w zysku.

Może się też zdarzyć, że osoba ustępująca ze spółki, na przykład ze względu na bliskie więzi rodzinne, nie jest zainteresowana przeprowadzeniem rozliczenia, a jeśli w jego wyniku przysługiwałaby jej określona suma, może zrezygnować z niej i ze zwrotu wkładu. W takim kontekście można mówić potocznie o zrzeczeniu się udziału w spółce cywilnej. Gdyby wynik obliczeń zgodnie z art. 871 k.c. był ujemny, wówczas pozostający w spółce odstępowaliby od dochodzenia wyrównania strat.

W sytuacji gdy wspólnicy spółki cywilnej zostaną zwolnieni z obowiązku wypłaty wspólnikowi występującemu z tej spółki równowartości jego udziału w majątku spółki, to zdaniem Dyrektora KAS, po ich stronie powstaje przychód podlegający opodatkowaniu (por. interpretację indywidualną z dnia 24 czerwca 2022 r., nr 0114-KDIP3-1.4011.344.2022.1.MS2).

Swobodę ustaleń wspólników w kwestii rozliczeń z ustępującym wspólnikiem można wykorzystać też przy tzw. zamianie wspólnika. Przepisy k.c. nie przewidują takiej możliwości w spółce cywilnej, w praktyce jednak wszyscy jej wspólnicy wraz

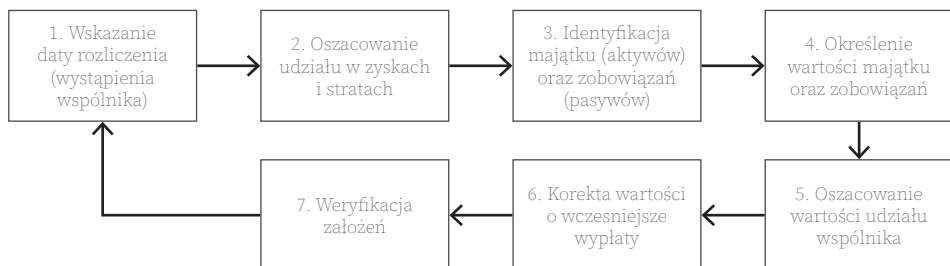
z osobą trzecią mogą postanowić o przyjęciu jej do spółki, a następnie o ustąpieniu dotychczasowego wspólnika. Osoby te mogą ustalić na przykład, że obowiązek rozliczenia się z ustępującym wspólnikiem obciążać będzie osobę przystępującą do spółki, zamiast jej dotychczasowych wspólników (istotne może być tu ustalenie skutków w podatku dochodowym), ewentualnie, że osoba przystępująca do spółki wniesie tytułem wkładu określoną sumę, która odpowiadać będzie tej, jaką tytułem rozliczenia od dotychczasowych wspólników ma otrzymać ustępujący wspólnik kończący współpracę. Jednak zmiana umowy spółki w zakresie wkładu zwiększającego majątek spółki podlega PCC według stawki 0,5%. Kodeksowe zasady rozliczeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Kodeksowe zasady rozliczeń z występującym wspólnikiem

Występującemu wspólnikowi w świetle art. 871 k.c.	
▶ zwraca się w naturze rzeczy, które wniósł do spółki do używania; nie ulega natomiast zwrotowi wartość wkładu polegającego na świadczeniu usług albo na używaniu przez spółkę rzeczy należących do wspólnika, ▶ wypłaca się w pieniądzu wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki, a w braku takiego oznaczenia wartość, którą wkład ten miał w chwili wniesienia (§ 1),	Na tej podstawie występującemu wspólnikowi może przysługiwać roszczenie o wypłatę wartości jego wkładu (ewentualnie o jego zwrot w naturze).
▶ wypłaca się w pieniądzu taką część wartości wspólnego majątku pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki (§ 2).	Ten element rozliczeń odnosi się do wartości majątku spółki i zależy od tego, czy spółka przynosi zyski.

Źródło: Gofin (2023)

Proces wyceny przedsiębiorstwa w postępowaniach działowych wymaga od wyceniającego ścisłego przestrzegania określonego postępowania, które zostało przedstawione na rys. 1.

Rys. 1. Procedura określania wartości przedsiębiorstwa w postępowaniach działowych.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wycena spółki ABC spółka cywilna na potrzeby wystąpienia wspólnika

Jednym z celów niniejszego artykułu, oprócz wymiaru teoretycznego, jest ukazanie praktycznego podejścia w wycenie przedsiębiorstwa na potrzeby wystąpienia wspólnika ze spółki cywilnej. Poniższą część artykułu oparto na rzeczywistym (rynkowym) przypadku, stąd wszelkie dane pozwalające na identyfikację przedsiębiorstwa zostały zanonimizowane.

Na potrzeby niniejszego artykułu przyjęto, że dzień wyceny został określony na 30 kwietnia 2021 roku, co odpowiada wystąpieniu wspólnika ze spółki cywilnej.

4.1. Stan należności ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Należności stanowią prawo osoby fizycznej lub prawnej do otrzymania świadczenia pieniężnego lub rzeczowego, na podstawie zawartej uprzednio umowy, w określonym terminie i kwocie, które wynika z przeszłych zdarzeń, wskutek realizacji świadczeń na rzecz innego podmiotu. Na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki przedsiębiorstwo nie posiadało żadnych należności bieżących, pozostawało jedynie w sporze z przedsiębiorstwem XYZ spółką z ograniczoną odpowiedzialnością oraz QWE S.A. Stan należności ABC s.c. na dzień 30 kwietnia 2021 roku przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Stan należności ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Nazwa	Faktura nr	Data dokumentu	Kwota nominalna do zapłaty	Termin płatności	Liczba dni przeterminowania (do 30 kwietnia)	Data zapłaty	Kwota zapłaty [w PLN]
Przedsiębiorstwo nr 1	1/20xx	bd	40 000,00	31.12.2020	99		30 000,00
Przedsiębiorstwo nr 2	2/20xx	bd	bd	bd	bd		15 000,00
Przedsiębiorstwo nr 3	3/20xx	bd	bd	bd	bd		15 000,00

Źródło: Opracowanie własne

Na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki przedsiębiorstwo pozostawało w sporze o zapłatę należności z partnerami biznesowymi (przedsiębiorstwo nr 1, przedsiębiorstwo nr 2, przedsiębiorstwo nr 3). Od przedsiębiorstwa nr 1 udało się w ramach ugody wyegzekwować kwotę 30 000,00 PLN, która została wpłacona na rachunek.

Spółka nie prowadziła polityki zarządzania należnościami przeterminowanymi. Z uwagi na brak ujednoliconych działań ukierunkowanych na zarządzanie

należnościami przeterminowanymi oraz fakt, że na dzień wystąpienia wspólnika spółka była zaangażowana w spór toczący się przed właściwym sądem rejonowym, na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki należność od przedsiębiorstwa nr 1 wyceniono na 0 PLN (słownie: zero złotych).

Na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki przedsiębiorstwo pozostawało również w sporze z przedsiębiorstwem nr 2 oraz przedsiębiorstwem nr 3, a przedmiotem sporu było rozliczenie dokumentacji powykonawczej oraz zapłacenie zaległej faktury.

Na dzień wyceny dostarczono listę transakcji rozrachunkowych za okres przypadający do 30 kwietnia 2021 roku, na jej podstawie sporządzono stan należności. Zestawienie przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Stan należności spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Faktura nr	Data dokumentu	Kwota nominalna do zapłaty	Liczba dni przeterminowania (do 9 kwietnia)	Kwota pozostała zapłaty [w PLN]	Odpis aktualizujący	Kwota zaktualizowana [w PLN]
F/000001/rr	26.04.2019	25 680,00	684	447,00	100%	0,00
F/000001/rr	16.05.2019	10 630,00	664	531,50	100%	0,00
F/000003/rr	22.07.2019	14 380,00	597	2876,00	100%	0,00
F/000004/rr	22.08.2019	11 590,00	566	2318,00	100%	0,00
F/000005/rr	30.09.2019	24 400,00	527	6888,00	100%	0,00
F/000006/rr	25.11.2019	27 183,00	471	5436,60	100%	0,00
F/000007/rr	12.12.2019	18 105,60	454	3621,12	100%	0,00
F/000007/rr	10.01.2020	4 243,50	425	848,70	100%	0,00
F/000008/rr	27.01.2020	2 484,60	408	496,92	100%	0,00
F/000009/rr	31.01.2020	2 460,00	404	492,00	100%	0,00
F/000010/rr	10.02.2020	11 660,40	394	2332,08	100%	0,00
F/000011/rr	17.03.2020	9 298,80	358	1859,76	50%	929,88
F/000012/rr	06.04.2020	2 460,00	338	400,00	50%	200,00
F/000013/rr	06.04.2020	553,50	338	90,00	50%	45,00
F/000014/rr	17.04.2020	4 132,80	327	672,00	50%	336,00
F/000015/rr	17.04.2020	1 722,00	327	280,00	50%	140,00
F/000016/rr	23.04.2020	4 354,20	321	708,00	50%	354,00
F/000017/rr	30.04.2020	8560,80	314	1392,00	50%	696,00
F/000018/rr	25.06.2020	5 092,20	258	417,00	50%	208,50
F/000019/rr	27.07.2020	2 460,00	226	400,00	50%	200,00
Suma				32 506,68		3 109,38

Źródło: Opracowanie własne

Z uwagi na fakt, że ABC spółka cywilna nie prowadziła polityki związanej z zarządzaniem należnościami przeterminowanymi oraz na dzień sporządzenia wyceny spółka nie posiadała wiedzy na temat historycznych odzysków związanych

ze ściągalsnością należności przeterminowanych, dokonano aktualizacji wartości należności przeterminowanych w oparciu o wartości odpisów, o których mowa w dodatku nr 8 do *Zeszytów Metodycznych Rachunkowości* nr 10 (586) z dnia 20.05.2023 roku. Przyjęto poniższe założenie, co do wartości odpisów wartości przeterminowanych (Vademecum Księgowego, 2023):

- ▶ 30 dni — spłacane są zazwyczaj w 90%, dlatego odpis aktualizujący wartość takich należności wynosi 10%,
- ▶ 90 dni — spłacane są zazwyczaj w 70%, dlatego odpis aktualizujący wartość takich należności wynosi 30%,
- ▶ 180 dni — spłacane są zazwyczaj w 50%, dlatego odpis aktualizujący wartość takich należności wynosi 50%,
- ▶ 360 dni — prawdopodobieństwo ich spłaty jest bardzo niskie, dlatego odpis aktualizujący wartość takich należności wynosi 100%.

4.2. Stan majątku trwałego ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Zgodnie z dostarczoną przez spółkę ewidencją środków trwałych na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki posiadała ona następujący majątek trwały:

Tabela 4. Ewidencja środków trwałych ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Lp.	Data nabycia	Data przekazania do użytkowania	Nazwa środka trwałego	Wartość początkowa [w PLN]	Stawka amortyzacyjna	Dotychczasowe odpisy amortyzacyjne [w PLN]	Wartość końcowa [w PLN]
1	06.01.2018	06.01.2018	Samochód osobowy	4850,00	100%	4850,00	0,00
2	04.01.2020	04.01.2020	Kasa fiskalna online	1350,00	100%	1350,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki nie posiadała ona innych środków trwałych niż wskazane w dostarczonej ewidencji. Zauważyć należy, że uległy one „księgowemu” zużyciu, ich wartość końcowa wynosi 0 PLN (słownie: zero złotych, zero groszy). Ponadto w dostarczonej ewidencji przy samochodzie osobowym odnotowano „Sprzedany”. W związku z powyższym przyjęto, że na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki wartość środków trwałych wynosi 0,00 PLN (słownie: zero złotych, zero groszy).

4.3. Stan zobowiązań handlowych ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Oprócz prawa do uzyskania przez spółkę świadczenia pieniężnego kolejną istotną pozycję stanowią zobowiązania, będące skutkiem prowadzenia przez przedsiębiorstwo działalności operacyjnej. Na podstawie danych dostarczonych przez spółkę sporządzono zestawienie zobowiązań handlowych spółki na dzień 30 kwietnia 2021 roku, tj. na dzień wystąpienia współnika ze spółki. Zaznaczyć należy, że jedna z załączonych FV została wystawiona 10 lipca 2021 roku, a więc na dzień 30 kwietnia 2021 roku nie stanowiła zobowiązania spółki. Zestawienie zobowiązań spółki na dzień 30 kwietnia 2021 roku przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Stan zobowiązań handlowych spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Faktura nr	Sprzedawca	Data dokumentu	Kwota nominalna do zapłaty	Liczba dni przeterminowania
Nota odsetkowa	Sprzedawca nr 1	—	800,00	-
F/000002/rr	Sprzedawca nr 2	10.07.2021	52 704,00	
F/000003/rr	Sprzedawca nr 3	31.03.2021	606,57	17
F/000004/rr	Sprzedawca nr 3	23.03.2021	9072,00	155
F/000005/rr	Sprzedawca nr 4	26.02.2021	21,33	13
F/000006/rr	Sprzedawca nr 4	26.02.2021	583,49	22
F/000007/rr	Sprzedawca nr 5	26.02.2021	3376,42	45
F/000008/rr	Sprzedawca nr 6	24.02.2021	6336,08	96
F/000009/rr	Sprzedawca nr 6	23.02.2021	1795,80	37
F/000010/rr	Sprzedawca nr 7	22.02.2021	4083,60	245
F/000011/rr	Sprzedawca nr 8	22.02.2021	38966,40	245
F/000012/rr	Sprzedawca nr 8	19.02.2021	106,64	22
F/000013/rr	Sprzedawca nr 9	18.02.2021	9726,32	108
F/000014/rr	Sprzedawca nr 10	17.02.2021	1108,57	39
F/000015/rr	Sprzedawca nr 11	15.02.2021	365,64	40
F/000014/rr	Sprzedawca nr 12	12.02.2021	255,94	27
F/000015/rr	Sprzedawca nr 13	12.02.2021	2035,43	44
F/000016/rr	Sprzedawca nr 14	05.02.2021	1162,44	51
F/000017/rr	Sprzedawca nr 15	29.01.2021	1690,49	41
F/000018/rr	Sprzedawca nr 16	29.01.2021	231,90	43
F/000019/rr	Sprzedawca nr 17	22.01.2021	430,50	51
F/000020/rr	Sprzedawca nr 18	23.12.2020	1245,63	50
Suma			84 001,19	

Źródło: Opracowanie własne

4.4. Stan zobowiązań finansowych ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Niezależnie od zwrotu wkładu i części majątku ustępującemu wspólnikowi nie ustaje jego odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w okresie, w którym był jeszcze wspólnikiem. Zatem aby ustalić wartość rozliczeń z występującym ze spółki wspólnikiem, należy ustalić wysokość obciążeń na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki.

ABC spółka cywilna zawarła umowę pożyczki gotówkowej w wysokości 200 000,00 PLN i terminem spłaty do 27 stycznia 2026 roku.

Na potrzeby wyceny spółka dołączyła zaświadczenie, w treści którego wskazano, że na dzień wystąpienia wspólnika ze spółki zadłużenie z tytułu kapitału wyniosło 197 044,48 PLN (słownie sto dziewięćdziesiąt siedem tysięcy czterdzieści cztery złote, czterdzieści osiem groszy). Spółka przedstawiła również historię operacji na kontrakcie kredytowym oraz harmonogram spłaty pożyczki. Na podstawie historii operacji na kontrakcie kredytowym oraz na podstawie harmonogramu spłaty pożyczki sporządzono zestawienie odsetek obciążających kredytobiorców. Zestawienie odsetek przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Zestawienie odsetek — pożyczka MSP, na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Lp.	Termin spłaty	Kwota odsetek [w PLN]	Lp.	Termin spłaty	Kwota odsetek [w PLN]
1	29.03.2021	2157,92	20	28.10.2022	1616,21
2	28.04.2021	1136,33	21	28.11.2022	1692,03
3	28.05.2021	1083,70	22	28.12.2022	1604,43
4	28.06.2021	1103,02	23	30.01.2023	1622,75
5	28.07.2021	1051,29	24	28.02.2023	1528,99
6	30.08.2021	1069,35	25	28.03.2023	1349,99
7	28.09.2021	1052,46	26	29.03.2023	0,14
8	28.10.2021	1002,08	27	28.04.2023	1458,23
9	29.11.2021	1094,68	28	29.05.2023	1373,08
10	28.12.2021	1041,71	29	28.06.2023	1382,86
11	28.01.2022	1057,86	30	28.07.2023	1303,54
12	28.02.2022	1358,32	31	28.08.2023	1292,72
13	28.03.2022	1205,96	32	28.09.2023	1256,42
14	28.04.2022	1310,78	33	30.10.2023	1180,37
15	30.05.2022	1627,01	34	29.11.2023	1087,00
16	28.06.2022	1651,49	35	28.12.2023	1018,14
17	28.07.2022	1569,68	36	28.01.2024	1016,39
18	29.08.2022	1734,71	37	28.02.2024	980,68
19	28.09.2022	1702,58	38	28.03.2024	883,66

Lp.	Termin spłaty	Kwota odsetek [w PLN]	Lp.	Termin spłaty	Kwota odsetek [w PLN]
39	28.04.2024	907,52	51	28.04.2025	437,77
40	28.05.2024	842,59	52	28.05.2025	383,27
41	28.06.2024	833,17	53	28.06.2025	353,77
42	28.07.2024	769,89	54	28.07.2025	301,14
43	28.08.2024	757,29	55	28.08.2025	268,04
44	28.09.2024	718,89	56	28.09.2025	224,56
45	28.10.2024	658,15	57	28.10.2025	174,80
46	28.11.2024	640,66	58	28.11.2025	136,18
47	28.12.2024	581,66	59	28.12.2025	88,38
48	28.01.2025	560,83	60	27.01.2026	44,50
49	28.02.2025	520,39	Suma		57 544,57
50	28.03.2025	433,13			

Źródło: Opracowanie własne

Spółka przedstawiła również umowę o kredyt obrotowy MSP pozostawiony do dyspozycji w rachunku bankowym, którego wykorzystanie na dzień sporządzenia wyceny wyniosło 58 960,01 PLN (słownie: pięćdziesiąt osiem tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt złotych, jeden grosz). Wykorzystanie limitu potwierdzono udostępnionym przez spółkę zaświadczeniem. Ponadto ABC spółka cywilna posiadała zawartą umowę leasingu samochodu osobowego. Na dzień wystąpienia współnika ze spółki z tytułu leasingu ponoszone były opłaty przedstawiane w tabeli 7.

Tabela 7. Zestawienie opłat leasingowych, na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Lp.	Termin spłaty	Kwota płatności [w PLN]	Lp.	Termin spłaty	Kwota płatności [w PLN]
1	12.04.2021	1669,18	14	12.05.2022	1669,18
2	12.05.2021	1669,18	15	12.06.2022	1669,18
3	12.06.2021	1669,18	16	12.07.2022	1669,18
4	12.07.2021	1669,18	17	12.08.2022	1669,18
5	12.08.2021	1669,18	18	12.09.2022	1669,18
6	12.09.2021	1669,18	19	12.10.2022	1669,18
7	12.10.2021	1669,18	20	12.11.2022	1669,18
8	12.11.2021	1669,18	21	12.12.2022	1669,18
9	12.12.2021	1669,18	22	12.01.2023	1669,18
10	12.01.2022	1669,18	23	12.02.2023	1669,18
11	12.02.2022	1669,18	24	12.03.2023	1669,18
12	12.03.2022	1669,18	Suma		40 060,32
13	12.04.2022	1669,18			

Źródło: Opracowanie własne

Na dzień wystąpienia wspólnika spółka nie posiadała żadnych innych aktywnych zobowiązań finansowych, w tym leasingowych, poza wskazanymi powyżej. Sumę zobowiązań finansowych spółki przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Stan zobowiązań finansowych spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Nazwa finansującego	Rodzaj finansowania	Nr umowy	Wysokość zobowiązania do spłaty na dzień 30 kwietnia 2021 roku [w PLN]
Instytucja 1	Leasing	Umowa nr 1	40 060,32
Instytucja 2	Pożyczka MSP w PLN	Umowa nr 2	Kap.: 197 044,48 Ods.: 57 544,57
Instytucja 3	Kredyt w rachunku bieżącym	Umowa nr 3	58 960, 01
Suma			353 609,40

Źródło: Opracowanie własne

4.5. Stan środków pieniężnych ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Na dzień sporządzenia wyceny spółka dostarczyła wyciągi z posiadanych rachunków bankowych, na podstawie których ustalono, że na dzień 30 kwietnia 2021 roku spółka posiadała łącznie 708,60 PLN (słownie: siedemset osiem złotych, sześćdziesiąt groszy). Stan środków pieniężnych na rachunkach ABC spółka cywilna przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Stan środków pieniężnych spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Nazwa banku	Numer rachunku	Stan środków pieniężnych [w PLN]
Bank nr 1	Rachunek nr 1	0,00
Bank nr 2	Rachunek nr 2	-58 960,01
Bank nr 3	Rachunek nr 3	667,17
Bank nr 4	Rachunek nr 4	41,43

Źródło: Opracowanie własne

4.6. Wycena ABC spółka cywilna na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Mając na uwadze cel wyceny, tj. oszacowanie wartości udziału wspólnika, oraz wybraną metodę majątkową na potrzeby oszacowania wartości, sporządzono uproszczone zestawienie aktywów (majątku) oraz pasywów (zobowiązań) spółki na dzień wystąpienia wspólnika. Zestawienie przedstawiono w tabelach 10 oraz 11.

Tabela 10. Uprozczone zestawienie aktywów (majątku) spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Aktywa	Wartość [w PLN]
Środki trwałe	0,00
Należności	3109,38
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach	708,60
Suma	3817,98

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11. Uprozczone zestawienie pasywów (zobowiązań) spółki ABC na dzień 30 kwietnia 2021 roku

Pasywa	Wartość [w PLN]
Udział wspólnika	1000,00
Zobowiązania handlowe	84 001,19
Zobowiązania finansowe	353 609,40
Suma	438 610,59

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę zapisy umowy spółki oraz zapisy art. 871 k.c., rozliczenia ze wspólnikiem należy dokonać zgodnie z poniższym podejściem:

$$W = (A - P - W_K) \times x\% + W_x$$

gdzie:

W – wartość nadwyżki (niedoboru) pozostająca do rozliczenia z występującym wspólnikiem,

A – wartość aktywów (majątku) spółki,

P – wartość pasywów (zobowiązań) spółki,

W_K – wartość wkładów pieniężnych wszystkich wspólników,

$x\%$ – stosunek, w jakim występujący wspólnik uczestniczy w zyskach (stratach) spółki; udział wspólnika na dzień wyceny wyniósł 35%,

W_x – wartość wniesionego wkładu wspólnika występującego ze spółki.

W związku z powyższym:

$$W = ((3817,98 \text{ PLN} - 438 610,59 \text{ PLN} - 100 000,00 \text{ PLN}) \times 0,35) + 1000,00 \text{ PLN}$$

$$W = 186 177,41 \text{ PLN}$$

5. Zakończenie

Problematyka wyceny przedsiębiorstw stanowi jedno z wielu wyzwań w świecie finansów, zwłaszcza jeżeli wyceniający podejmuje się określenia wartości spółki w sprawach spornych, do których zaliczyć można m.in. wystąpienie wspólnika ze spółki. Do podstawowych niedogodności, z jakimi musi mierzyć się wyceniający, zaliczyć można dostęp do informacji, który w przypadku małych przedsiębiorstw jest znacznie utrudniony. Jeżeli dodamy do tego potencjalny spór sądowy, jaki może pojawić się pomiędzy wspólnikami, zwłaszcza występującymi ze spółki, otrzymujemy wprost wybuchową mieszankę, z jaką musi poradzić sobie wyceniający. Celem niniejszego artykułu było ukazanie powyższej problematyki, cel ten został w pełni osiągnięty. Autor poruszył problematykę małego przedsiębiorstwa jako przedmiotu wyceny i towarzyszącej mu sprawozdawczości finansowej. W artykule podjęto również próbę zmierzenia się z rzeczywistym problemem biznesowym związanym z wyceną udziałów wspólnika wychodzącego ze spółki cywilnej. W artykule zaproponowano procedurę, w ramach której wycena może zostać wykonana, a także przeprowadzono proces wyceny wraz z omówieniem źródeł informacji o przedsiębiorstwie, co może stanowić pomoc dla przyszłych wyceniających podejmujących podobną problematykę gospodarczą.

Bibliografia

- Dunal, P. (2014). Rynkowe metody wyceny przedsiębiorstw. *Acta Universitatis Lodziensis Folia Oeconomica*, 2(300).
- Gofin. (2023). Rozliczenie ze wspólnikiem występującym ze spółki cywilnej. <https://www.gofin.pl/firma/17,2,120,228257,rozliczenia-ze-wspolnikiem-wystepujacym-ze-spolki-cywilnej.html>
- Jezierska, E. (2008). Nadrzędne zasady rachunkowości w świetle zmian we współczesnej rachunkowości. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 46(102). <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=86648>
- Krajowa Administracja Skarbowa (KAS). (2022). Pismo z dnia 24 czerwca 2022 r. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej Skutki podatkowe wystąpienia wspólnika ze spółki cywilnej. Sygn. 0114-KDIP3-1.4011.344.2022.1.MS2
- Kuszowicz, J. (2017). *Wycena małego przedsiębiorstwa* (wyd. III). CeDeWu.
- Naczelny Sąd Administracyjny (NSA). (2011). Wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r. Sygn. akt II FSK 1081/10.
- Poradnik Przedsiębiorcy. (2022). *Ujmowanie kosztów w KPiR*. <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-ujmowanie-kosztow-w-kpir-metoda-uproszczona-i-memorialowa>
- Rozporządzenie. (2019). Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (z późn. zm.). Dz.U. 2019 poz. 2544.
- Sąd Apelacyjny w Katowicach. (2017). Wyrok z dnia 31 stycznia 2017 r. Sygn. akt V ACa 390/16.
- Sąd Apelacyjny w Szczecinie. (2017). Wyrok z dnia 14 marca 2017 r. Sygn. akt I ACa 376/16.
- Sąd Najwyższy. (2004). Wyrok z dnia 22 lipca 2004 r. Sygn. akt IV CK 537/03.

- Sąd Najwyższy. (2009). Wyrok z dnia 7 maja 2009 r. Sygn. akt IV CSK 14/09.
- Sąd Najwyższy. (2012). Wyrok z dnia 10 lutego 2012 r. Sygn. akt II CSK 314/11.
- Uchwała. (2011). Uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 10 czerwca 2011 r., III CZP 13.
- Ustawa. (1964). Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (z późn. zm.). Dz.U. 1964 Nr 16 poz. 93.
- Ustawa. (1991). Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (z późn. zm.). Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350
- Vademecum Księgowego. (2023). *Wiekowanie należności przeterminowanych*. http://www.vademecumksiegowego.pl/arttykul_narzedziowa,1324,0,22325,wiekowanie-naleznosci-przeterminowanych.html

Business Valuation in Corporate Ownership Disputes

Abstract. Business valuation involves determining the value of an enterprise in monetary terms. This process is carried out using appropriately selected methods and tools. Accurate estimation of the value of a business or its organized part, particularly in the context of a sale or merger, determines the final value of the transaction. An objective valuation is therefore a key source of information about the company's financial situation. A properly conducted valuation process provides insights into the company's assets, liability structure, receivables, and even its development prospects. Business valuation requires the appraiser to possess extensive knowledge not only in the field of finance and economics, but also in law and psychology — especially in situations where current owners are engaged in corporate disputes. Disagreements between partners can result in a partner's withdrawal from the company. In this article, the author reviews the theoretical background of business valuation and presents a case study of a partner's withdrawal from a company based on anonymized court records.

Keywords: business valuation, partner withdrawal, completion accounts, asset-based approach, net assets, adjusted net assets

